

مطالعات پارلمانی تطبیقی (۸)
جایگاه رئیس و سخنگو در هیئت رئیسه
پارلمان‌های اتحادیه اروپا

معاونت پژوهش‌های سیاسی - حقوقی
دفتر: مطالعات سیاسی

کد موضوعی: ۲۶۰
شماره مسلسل: ۱۴۹۰۷
تیرماه ۱۳۹۵

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۳.....	گفتار اول - پارلمان‌هایی که در آنها «سخنگو» مدیریت پارلمان را برعهده دارد
۱۲.....	گفتار دوم - پارلمان‌هایی که در آنها «رئیس مجلس» مدیریت پارلمان را برعهده دارد
۲۴.....	گفتار سوم - پارلمان‌های خاص
۲۶.....	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۲۷.....	منابع و مآخذ

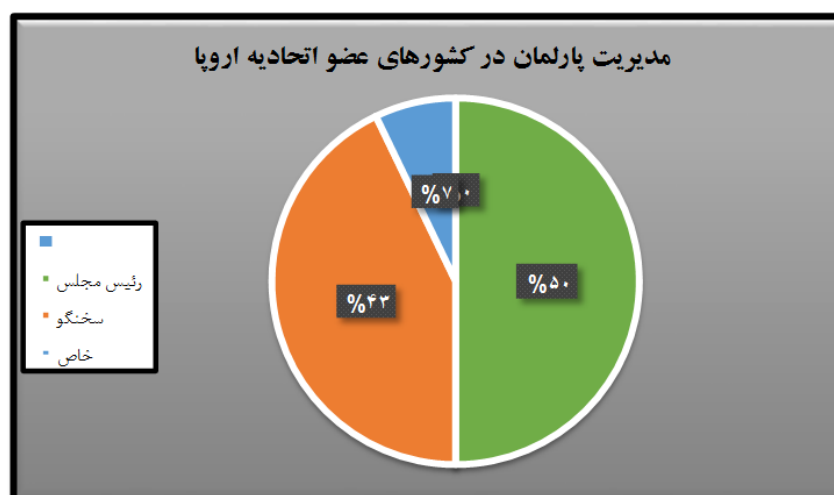
مطالعات پارلمانی تطبیقی (۸) جایگاه رئیس و سخنگو در هیئت رئیسه پارلمان‌های اتحادیه اروپا

چکیده

مطابق تحقیق حاضر، از بین ۲۸ کشور عضو اتحادیه اروپا، در پارلمان ۱۴ کشور مدیریت مجلس برعهده «رئیس مجلس» است. این کشورها عبارتند از: فرانسه، لوگزامبورک، اسلوانی، رومانی، ایتالیا، پرتغال، بلغارستان، هلند، بلژیک، اتریش، چک، قبرس، آلمان و استونی. در پارلمان ۱۲ کشور نیز مدیریت و ریاست مجلس برعهده «سخنگو» می‌باشد. این کشورها عبارتند از: کرواسی، لتونی، لیتوانی، مالت، اسلواکی، سوئد، مجارستان، اسپانیا، بریتانیا، یونان، فنلاند و دانمارک.

همچنین از بین ۲۸ کشور عضو اتحادیه اروپا، در پارلمان دو کشور لهستان و ایرلند، ریاست و مدیریت مجلس، عنوان و تعبیری غیر از «رئیس» یا «سخنگو» دارد که در این تحقیق تحت عنوان پارلمان‌های خاص مورد بررسی قرار گرفته‌اند. با توجه به موارد فوق‌الذکر، ۵۰ درصد پارلمان‌های اتحادیه اروپا از واژه رئیس، ۴۳ درصد از واژه سخنگو و ۷ درصد نیز پارلمان‌های خاص هستند.

نمودار توزیع پراکندگی پارلمان‌های دارای رئیس و سخنگو در اتحادیه اروپا

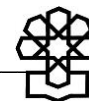

جدا از تفاوت‌های لغوی، بین سخنگو و رئیس مجلس عملاً هیچگونه تفاوتی از لحاظ وظایف و اختیارات وجود ندارد. همچنان که رئیس مجلس به‌عنوان قوه مدیره پارلمان عمل می‌کند، سخنگو نیز از همین اختیار برخوردار است و تفاوت در گزینش لغت و اصطلاح، بیشتر مربوط به آبخشورهای عرفی و سنتی است که ریشه آن در مجلس عوام انگلستان ردیابی می‌شود. نه تنها، بین سخنگو و رئیس مجلس و سایر عناوین که در دو پارلمان لهستان و ایرلند برای ریاست مجلس انتخاب شده است، از لحاظ وظایف و اختیارات پارلمانی تفاوتی وجود ندارد، بلکه در مجالسی که مدیریت پارلمان برعهده سخنگو است، حدود وظایف و اختیارات داخل پارلمانی نسبتاً مشابه است و اگر هم تفاوتی وجود داشته باشد، در وظایف و اختیارات مربوط به خارج از پارلمان است که آن هم از تفاوت در نظام‌های سیاسی و حقوقی هر کشور ناشی می‌شود. بالاخره رژیم سیاسی هر کشور ممکن است برخی وظایف خارج از پارلمان (نظیر جانشینی رئیس‌جمهور و ...) را برای رئیس مجلس یا سخنگو تعیین کند، که در یک رژیم سیاسی دیگر عملاً امکانپذیر نیست. همین تفاوت‌ها موجب شده است که در برخی موارد خارج از پارلمان، بین سخنگوها یا رؤسای مجالس مختلف تفاوت وجود داشته باشد. با این حال، این تفاوت‌ها نمی‌تواند ویژگی مشترک و معمول همه رؤسای مجالس و سخنگوها را که عبارت است از: «مدیریت، راهبری و ریاست مجلس»، زایل نماید. همه رؤسا و سخنگویان مجالس مورد مطالعه، «قوه مدیره» مجلس هستند. همچنین، با بررسی وظایف و اختیارات سخنگو در پارلمان‌های اروپایی، مشخص گردید که هیچکدام از وظایف آن با وظایف سخنگوی هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی همخوانی ندارد.

مقدمه

در غالب کشورها، اصل بر انتخابی بودن رئیس و اعضای هیئت رئیسه است. رئیس مجلس به سبب نقش برجسته و حساس، با رأی اکثریت مطلق اعضای مجلس برگزیده می‌شود. دیگر آنکه چون رئیس نباید خود را منحصرأً مدیون گروه خاص یا تعدادی از نمایندگان بداند و علم او به کم‌وکیف آرا، ممکن است لا محاله، در بیطرفی او تأثیر بگذارد، حتماً باید با رأی مخفی انتخاب شود.

هیئت رئیسه، شخص رئیس را در اداره جلسات و رهبری مذاکرات یاری می‌دهد. تعداد و عناوین و مسئولیت‌های اعضای هیئت رئیسه، برحسب پارلمان‌ها متغیر است. در اسپانیا و دانمارک تعداد آنان محدود و منحصر به رئیس و نواب رئیس است، در حالی که مثلاً در اسلواکی اعضای هیئت رئیسه متعدّدند و حدوداً به سی نفر بالغ می‌شوند. وزن سیاسی رئیس مجلس، روز به روز اهمیت می‌یابد. به‌گونه‌ای که حتی مسئولیت‌های خارج از وظایف پارلمانی نیز مانند عضویت در شورای سلطنت یا

جمهوری، جایگزینی موقت رئیس مملکت (در صورت فوت یا استعفا) و وظایفی از این قبیل، به وی محول می‌گردد.^۱

گفتار اول - پارلمان‌هایی که در آنها «سخنگو» مدیریت پارلمان را برعهده دارد

نیاز به وجود مقامی که بتواند از جانب همه نمایندگان، در برابر پادشاه سخن بگوید، از سال ۱۳۷۶ میلادی در مجلس عوام انگلیس احساس شد. رئیس این مجلس که امروزه بنام «سخنگو»^۲ اشتهار دارد و از مقامات عالی‌رتبه و مشهور سیاسی این کشور است، در حقیقت ثمره تحولی است که نهال آن از قرن چهاردهم میلادی شروع به رشد نموده است. سخنگو، مسئول اداره جلسات و رهبری مذاکرات پارلمانی است و چرخش امور تقنینی و سیاسی در پارلمان، در قسمت اعظم آن، مرهون حیثیت و کاردانی و شخصیت این مقام است.^۳ علاوه بر پارلمان بریتانیا، هم‌اکنون برخی کشورهای اروپایی نیز به تقلید از این کشور، مدیریت جلسات پارلمان را برعهده سخنگو گذاشته‌اند. در ذیل درخصوص پارلمان‌های اروپایی که سخنگو مدیریت جلسه را برعهده دارد، توضیحاتی ارائه می‌شود.

۱-۱. پارلمان دانمارک

پارلمان تک‌مجلسی دانمارک «فولکتینگ»^۴ نام دارد. پارلمان پس از تشکیل نسبت به انتخاب یک سخنگو و یک نایب سخنگو اقدام می‌کند.

فصل اول آیین‌نامه داخلی پارلمان دانمارک به نحوه انتخاب «سخنگوی موقت»^۵ اشاره دارد. ماده یک این آیین‌نامه مقرر کرده است هنگامی که نخستین جلسه پارلمان دانمارک تشکیل می‌شود، «عضو ارشد»^۶ پارلمان جلسه را برای انتخاب «سخنگوی موقت»^۷ مدیریت می‌کند. عضو ارشد پارلمان نماینده‌ای است که طی دوره‌های متمادی نماینده پارلمان دانمارک بوده است.

۱. ابوالفضل قاضی، حقوق اساسی و نهادهای سیاسی، جلد اول، مبانی و کلیات، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ اول، ۱۳۷۱، ص ۴۸۲ الی ۴۸۴.

2. Speaker.

۳. ابوالفضل قاضی، حقوق اساسی و نهادهای سیاسی، پیشین، ص ۴۸۲.

4. The Folketing.

5. Temporary Speaker.

6. Senior Member.

7. Temporary Speaker

فصل دوم آیین‌نامه داخلی نیز به نحوه انتخاب «سخنگو»، «معاونان»^۱ وی و «مخبر»^۲ اختصاص یافته است. مواد ۲ الی ۶ این فصل به انتخاب اعضای «هیئت رئیسه»^۳ اختصاص دارد. ماده (۲) مقرر می‌دارد:

هیئت رئیسه پارلمان دانمارک شامل سخنگو و چهار معاون است. علاوه بر این، ۴ نفر نیز به‌عنوان مخبر هیئت رئیسه انتخاب می‌شوند. بند «۳» ماده (۲) مقرر می‌دارد که انتخاب اعضای هیئت رئیسه تحت مدیریت عضو ارشد پارلمان در اولین نشست پارلمان صورت می‌گیرد. مطابق ماده (۶) آیین‌نامه داخلی، چنانچه هیچ‌یک از مخبرین در جلسه مجلس حاضر نباشند، سخنگو می‌تواند از یک یا دو عضو پارلمان درخواست نماید که وظایف مخبر موقت را انجام دهند. سخنگو، مطابق ماده (۴) آیین‌نامه داخلی باید ریاست مذاکرات و بحث‌ها را در مجلس برعهده بگیرد و همه اعضای مجلس متعهد هستند که از تصمیمات او در مورد حفظ نظم و انتظام مجلس پیروی کنند. سخنگو علاوه بر ریاست جلسات، باید در بحث‌ها و مذاکرات نیز مشارکت کند، در این صورت از یکی از نواب سخنگو خواسته می‌شود که ریاست جلسه را برعهده داشته باشد. سخنگو، همچنین مسئول توسعه روابط دیپلماتیک پارلمانی است.^۴

۲-۱. پارلمان فنلاند

پارلمان تک‌مجلسی فنلاند «اداسکونتا»^۵ نام دارد. ماده (۴) آیین‌نامه داخلی مقرر می‌دارد در اولین جلسه نشست پارلمانی انتخاب سخنگو و معاونان سخنگو تحت ریاست مسن‌ترین عضو حاضر در پارلمان صورت می‌گیرد. مطابق ماده (۵) آیین‌نامه، سخنگو همراه با «شورای سخنگویان»^۶ فعالیت‌های پارلمان را مطابق با قانون اساسی و آیین‌نامه داخلی رهبری می‌کنند. سخنگو و معاونان وی، هیئت رئیسه مجلس را تشکیل می‌دهند. یک دبیرکل نیز توسط سخنگو منصوب می‌شود که دفتر پارلمان زیر نظر وی فعالیت می‌کند.

هدایت جلسات عمومی برعهده سخنگو یا معاون اوست. سخنگو معادل رئیس مجلس

است. سخنگو و دو معاونش در نخستین روز نشست سالانه انتخاب می‌شوند.^۷

مطابق ماده (۶) آیین‌نامه داخلی، شورای سخنگویان وظایف و مسئولیت‌های زیر را برعهده دارد:

1. Deputy Speakers.
2. Tellers.
3. the Presidium.
4. [www.thedanishparliament.dk /Publications/Standing Orders of the Folketing.aspx](http://www.thedanishparliament.dk/Publications/Standing%20Orders%20of%20the%20Folketing.aspx)
5. The Eduskunta.
6. The Speaker s Council.

۷. پارلمان فنلاند، نشریه مجلس و پژوهش، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، سال اول، شماره اول، فروردین و اردیبهشت ۱۳۷۲، ص ۲۱۰.

پیشنهاد و صدور قطعنامه‌هایی در مورد ترتیب کار پارلمانی، پیشنهاد تشکیل نشست عمومی پارلمان، تصویب دستور کار نشست عمومی و اقدام به‌عنوان یک رکن مشورتی برای مشاوره با سخنگو.^۱

۳-۱. پارلمان یونان

پارلمان تک‌مجلسی یونان «هلنیک»^۲ نام دارد. مطابق بند «۲» ماده (۱) آیین‌نامه داخلی، جلسه افتتاحیه هر دوره پارلمانی تا زمان انتخاب سخنگوی پارلمان توسط سخنگوی موقت اداره می‌شود که چهار دبیر وی را یاری می‌کنند. **سخنگوی موقت یکی از معاونان سخنگوی مجلس قبلی می‌باشد**، البته به شرطی که وی در مجلس جدید نیز به نمایندگی انتخاب شده باشد. در صورتی که هیچ‌یک از معاونان سخنگوی مجلس قبلی در مجلس جدید حضور نداشته باشند تکالیف سخنگوی موقت برعهده عضوی از پارلمان است که بیشترین سابقه نمایندگی را دارد یا در بین نمایندگان حائز چنین عنوانی بالاترین سن را دارا می‌باشد. جوان‌ترین اعضای پارلمان نیز وظایف دبیران موقت را برعهده دارند.

مطابق ماده (۶) آیین‌نامه داخلی پارلمان یونان، «هیئت رئیسه»^۳ شامل سخنگو، هفت معاون سخنگو، سه نفر «مدیر»^۴ و شش نفر دبیر است. هیچ‌یک از اعضای هیئت رئیسه که قطعاً نماینده پارلمان می‌باشد، نمی‌توانند همزمان عضو کابینه یا دستیار وزیر باشند.

برطبق ماده (۱۱) آیین‌نامه داخلی مجلس یونان، سخنگو صلاحیت‌های زیر را برعهده دارد:

اعمال صلاحیت‌های مشروح در قانون اساسی و آیین‌نامه داخلی، مدیریت و هماهنگی جلسات مجلس مطابق شرایط مشروحه در آیین‌نامه داخلی، نمایندگی پارلمان در روابط بین‌الملل، تضمین امنیت داخلی و خارجی پارلمان و تعیین تعدادی از افسران پلیس برای محافظت از پارلمان، ریاست دفتر خدمات اداری پارلمان و رئیس کنفرانس رؤسای گروه‌های پارلمانی، تضمین اجرا و رعایت آیین‌نامه داخلی در مجلس.^۵

۴-۱. پارلمان بریتانیا

پارلمان بریتانیا، عالی‌ترین نهاد سیاسی کشور است. پارلمان بریتانیا که قوه مقننه دو مجلسی می‌باشد، مرکب از مجلس اعیان و مجلس عوام است.

1. www.eduskunta.fi/EN/tietoaeduskunnasta/Documents/parliaments_rules_of_procedure.pdf

2. the Hellenic.

3. Presidium of the Hellenic Parliament.

4. Deans.

5. www.hellenicparliament.gr/en/Vouli-ton-Ellinon/Kanonismos-tis-Voulis/

در نظام حقوقی مبتنی بر عرف در بریتانیا در بند نخست ماده (۱) «آیین‌نامه داخلی مجلس عوام»^۱ مقرر شده است:

«هر زمان انتخاب سخنگوی جدید در نتیجه متوقف ماندن پست سخنگو ضرورت داشته باشد، اعضا باید یک نفر را به سمت سخنگویی انتخاب کنند. این عضو نمی‌تواند از میان وزرا انتخاب شود».

در مجلس اعیان نیز به صورت سنتی «لرد مَهردار یا لرد چانسلر»^۲ به عنوان سخنگوی مجلس اعیان ایفای نقش می‌کرده است. لرد چانسلر در نظام حقوقی انگلیس دارای جایگاه ویژه‌ای است و کارویژه‌های قضایی برعهده دارد. هم‌اکنون مطابق قانون اصلاحات اساسی مصوب مه ۲۰۰۵ در نظام حقوقی بریتانیا و ماده (۱۹) آیین‌نامه داخلی مجلس اعیان اصلاحی سوم مه ۲۰۰۶، مجلس لردها سخنگویی به غیر از لرد چانسلر دارد.

برابر بند «۴» ماده (۱۹) اصلاحی، تمامی اعضا باید بتوانند به سمت سخنگویی مجلس اعیان انتخاب شوند.^۳

در زمان افتتاح هر دوره پارلمانی، مجلس دو «معاون رئیس جلسه»^۴ را منصوب می‌کند که به ترتیب معاون اول و دوم رئیس جلسه می‌باشند و می‌توانند تمامی حقوق و تکالیف واگذار شده به رئیس جلسه که یکی از مظاهر آن «معاونت سخنگو»^۵ می‌باشد، را اعمال کنند.

«منشی مجلس»^۶ نیز سخنگو و نمایندگان را در مورد آیین‌ها و قواعد رسمی و غیررسمی مجلس عوام مورد مشاوره قرار می‌دهد.

حزب دارای اکثریت در مجلس عوام، سمت راست سخنگوی پارلمان و حزب مخالف، سمت چپ سخنگو می‌نشینند. در صف اول، حزب مخالف کابینه سایه می‌نشینند تا هرگاه مجدداً اکثریت را به دست آورند، دولت را تشکیل دهند. رئیس مجلس عوام باید توانایی اداره و حفظ نظم در مجلس را داشته باشد. وی در فعالیتهای سیاسی احزاب شرکت نمی‌کند و معمولاً تا زمان بازنشستگی به کار خود ادامه می‌دهد. او که واجد اختیارات مهم و حائز اهمیت در رابطه با کنترل مباحثات است، ریاست کمیسیون مجلس عوام را برعهده دارد. این کمیسیون مسئول اداره مجلس و استخدام کارکنان است.^۷

1. in: <http://www.parliament.uk/business/publications/commons/standingorders-public/>

۲. لرد مهردار یا لرد چانسلر (Lord Chancellor) و یا لرد چانسلر اعظم در بریتانیا، بالاترین و مهمترین مأمور در دولت بریتانیا می‌باشد. او دارای دومین مقام، در بین مقامات عالی‌رتبه دولت است.

۳. محمد جلالی و محمد مهاجری، تحلیل تطبیقی صلاحیتهای درون فوه‌ای رئیس مجلس در نظام حقوقی ایران، بریتانیا و فرانسه، مجله مطالعات حقوق تطبیقی، دوره ۶، شماره ۲، پائیز و زمستان ۱۳۹۴، ص ۴۷۳.

4. Deputy Chairmen of Ways and Means.

5. Deputy Speaker.

6. The Clerk of the House.

7. the Parliamentary System of the United Kingdom, note for visitors to the house of commons, October 2001, pp 2-3.

مهمترین نقش سخنگوی مجلس عوام حفظ و برقراری نظم در مباحثات است. از دیگر وظایف وی عبارتند از:^۱

صدور «دستور حفظ نظم»^۲ به نمایندگان، اعمال مجازات برای نمایندگانی که نظم جلسات را رعایت نمی‌کنند، ایجاد توازن بین حقوق اقلیت و اکثریت مجلس، ایجاد توازن بین حقوق نمایندگانی که عضو دولت هستند و نمایندگانی که عضو دولت نیستند،^۳ اعلام نتایج آرای مجلس، تشکیل جلسات فوق‌العاده، تشخیص مالی بودن لوایح، تعیین اعضا یا رؤسای کمیته‌های مجلس، محروم کردن نماینده از منصب نمایندگی بدون رسیدگی قضایی.

۵-۱. پارلمان اسپانیا

پارلمان دو مجلسی اسپانیا (کورتز جنرالیز)^۴ از دو مجلس سنا (مجلس عالی) و کنگره نمایندگان (مجلس تالی) تشکیل یافته است. در ماده (۲) «آیین‌نامه داخلی کنگره نمایندگان»^۵ تصریح شده است که نشست افتتاحیه مجلس تحت ریاست مسن‌ترین عضو حاضر در کنگره با همکاری و مساعدت چهار تن از جوان‌ترین نمایندگان به‌عنوان دبیران جلسه برگزار می‌شود.

هیئت رئیسه کنگره مرکب از سخنگوی کنگره، چهار معاون سخنگو و چهار دبیر است. سخنگو اقدامات هیئت رئیسه را اداره و هماهنگ می‌کند. مطابق ماده (۳۷) در انتخاب سخنگو هر نماینده باید نام یک نامزد را در برگه رأی خود قید نماید. چنانچه هیچ نامزدی نتواند اتفاق آرا را کسب کند، در مرحله دوم رأی‌گیری بین دو نامزدی که بیشترین آرا را کسب کرده است برگزار می‌شود و نامزدی که بیشترین آرا را کسب کند به‌عنوان سخنگوی کنگره انتخاب می‌شود.

دبیر کل پارلمان به‌وسیله هیئت رئیسه بنا به پیشنهاد سخنگو از بین منشی‌هایی که بیش از ۵ سال سابقه کار فعال داشته‌اند، منصوب می‌شود. دبیر کل در واقع «سرمنشی»^۶ هیئت رئیسه است. منشی‌ها جزء کادر اداری کنگره‌اند و نماینده کنگره نیستند. مطابق ماده (۳۱)، سخنگو اقدامات هیئت رئیسه را مدیریت و هماهنگ می‌نماید.

با استناد به ماده (۳۲) قانون آیین‌نامه داخلی کنگره، سخنگو نماینده عالی مجلس است و باید موانع پیشرفت کار مجلس را مرتفع سازد، مباحثات را مدیریت کند، نظم جلسه را حفظ نماید، از قدرت خود با تعصب و جانبداری استفاده نکند. نظارت بر نحوه اجرای آیین‌نامه داخلی و

1. <http://www.parliament.uk/business/publications/commons/standingorders-public/>

2. Calling to Order.

۳. بررسی وظایف و اختیارات رئیس مجلس در اداره جلسات، دفتر مطالعات حقوقی مرکز پژوهش‌های مجلس، تیرماه ۱۳۸۵، شماره مسلسل ۷۸۴۹، ص ۹.

4. Cortes Generales.

5. the standing Order of the Congress of Deputies.

6. Secretary-General (Head Clerk of the House).

تضمین رعایت آن، تفسیر آن در موارد اختلاف و اعمال سایر صلاحیت‌های مقرر به موجب قانون اساسی و آیین‌نامه داخلی از مسئولیت‌های سخنگو می‌باشد.^۱

۱-۶. پارلمان مجارستان

پارلمان تک‌مجلسی مجارستان، «اورسزاگیولس»^۲ (مجلس ملی) نام دارد. مقامات مجلس ملی عبارتند از:

- سخنگوی مجلس.

- یک معاون سخنگو.

- «مدیر مجلس ملی»^۳ که توسط نایب سخنگو منصوب می‌شود.

- دو نفر «ناظر پارلمانی»^۴ که توسط هیئت رئیسه منصوب می‌شوند.

جلسه افتتاحیه مجلس تا زمان اعلام تشکیل گروه‌های پارلمانی و انتخاب هیئت رئیسه برعهده رئیس سنی^۵ می‌باشد. مطابق ماده (۲) قانون مجلس ملی، حفظ نظم و امنیت مجلس ملی از وظایف سخنگو می‌باشد. سخنگو نماینده مجلس ملی در روابط آن با سایر ارکان دولت و سازمان‌های دولتی و غیردولتی و نیز در روابط بین‌المللی می‌باشد. وی باید در چارچوب تکالیف خود تحت حقوق عمومی، مجارستان را در مذاکرات دیپلماتیک با سایر پارلمان‌ها نمایندگی کند. دعوت از نمایندگان برای تشکیل نشست عادی یا فوق‌العاده مجلس، افتتاح، مدیریت بی‌طرفانه و اختتام نشست‌ها و نظارت بر رعایت آیین‌نامه داخلی، ایجاد هماهنگی در فعالیت‌های کمیته‌های پارلمان، ارجاع تذکرات و اخطارهای دریافتی به کمیته‌ها و عزل و نصب مدیر مجلس از دیگر وظایف سخنگوی پارلمان است.

۱-۷. پارلمان سوئد

پارلمان تک‌مجلسی سوئد، «ریکسداگ»^۶ نام دارد که ابزار عمده مهار قدرت دولت می‌باشد.^۷ هیئت رئیسه ریکسداگ مرکب از سخنگو و سه معاون سخنگو است که برای مدت ۴ سال انتخاب می‌شوند. هیئت رئیسه ریکسداگ، انجام وظایف مربوط به مدیریت و بررسی‌های مجلس در نشست عمومی و علنی را برعهده دارد. سخنگو، رئیس هیئت رئیسه است.

1. http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Hist_Normas/Norm

2. Orszaggyules.

3. The Principal of The National Assembly.

4. The Parliamentary Notary.

5. The Chair of Age.

6. Riksdag

۷. روبرت ال مدکس، پیشین، ص ۳۰۰.

همچنین دبیر کل ریکسداگ، رئیس اداره کل مجلس است که توسط هیئت رئیسه منصوب می‌شود. دفتر سخنگو و دفتر دبیر کل ریکسداگ به سخنگو و دبیر کل در انجام امور یاری رسانده و بین آنها هماهنگی ایجاد می‌کنند. امورات مربوط به منشی‌گری، دبیری و نظارت برعهده دفتر دبیر کل مجلس می‌باشد که تحت نظر دبیر کل انجام وظیفه می‌کند. بنابراین در ریکسداگ، دبیران و منشی‌ها نه سمت نماینده را دارند و نه عضو هیئت رئیسه مجلس‌اند.

سخنگو تکلیف برگزاری و ریاست نشست‌های مجلس را برعهده دارد. یکی از وظایف مهم سخنگو در ریاست بر مجلس، حفظ نظم و انتظام داخلی آن می‌باشد. سخنگو رئیس کنفرانس رؤسای کمیته‌ها می‌باشد. کنفرانس رؤسا مرکب است از سخنگو و رؤسای کمیته‌های پارلمانی و رئیس کمیته امورات اتحادیه اروپاست. سخنگو وظیفه هدایت و مدیریت مباحثات پارلمانی و صدور دستور حفظ نظم و برخورد با نمایندگان خاطی و تضمین رعایت آیین‌نامه داخلی را برعهده دارد.

یکی دیگر از وظایف مهم سخنگو، ریاست مذاکرات مجلس در ارتباط با تغییر دولت و ارائه پیشنهادی در این زمینه به نخست وزیر است. سخنگوی ریکسداگ، بعد از پادشاه عالیترین مقام رسمی سوئد و حتی جلوتر از نخست وزیر است.^۱

۸-۱. پارلمان اسلواکی

قوه مقننه تک‌مجلسی اسلواکی، «مجلس ملی جمهوری اسلواکی»^۲ نام دارد. سخنگو باید از طریق رأی‌گیری مخفی و با کسب اکثریت آرای کل نمایندگان انتخاب شود. اگر سخنگوی مجلس در این رأی‌گیری انتخاب نشد، مرحله دوم رأی‌گیری باید طی ده روز آینده برگزار شود.^۳

۹-۱. پارلمان مالت

پارلمان تک‌مجلسی مالت، مجلس نمایندگان نام دارد. مطابق ماده (۳) آیین‌نامه داخلی در نخستین روز نشست پارلمان جدید، مجلس قبل از هر کار باید یکی از نمایندگان را به‌عنوان سخنگوی مجلس انتخاب کند. چنانچه کرسی سخنگو در هر زمان به‌دلیل انحلال پارلمان خالی باشد، مجلس باید فوراً فردی را به‌عنوان سخنگوی مجلس انتخاب کند.

ماده (۴) مقرر می‌دارد در نخستین روز نشست پارلمان جدید، مجلس بعد از انتخاب سخنگو باید یکی از نمایندگان را که وزیر و دبیر پارلمانی نباشد، به‌عنوان معاون سخنگوی مجلس انتخاب نماید. مطابق ماده (۴۲) سخنگو وظایف و اختیارات زیر را برعهده دارد:

1. <http://www.riksdagen.se/en/how-the-riksdag-works/the-speaker/the-tasks-of-the-speaker/>
2. Návrh zákona o zvýšení rodičovského.
3. <http://www.nrsr.sk>

اعمال صلاحیت‌های واگذار شده به وی توسط قانون اساسی، نماینده عالی شورای ملی، امضای قطعنامه‌های شورای ملی، ارائه گزارش به شورای ملی در مورد اقدامات معمول توسط وی، اعلام برگزاری انتخابات واحدهای محلی کشور، تنظیم ترتیبات مربوط انتشار قوانین مصوب شورای ملی و نتایج همه‌پرسی، عزل و نصب چانسلر و تأیید استعفای قضات.^۱

۱-۱۰. پارلمان لیتوانی

پارلمان تک‌مجلسی لیتوانی، «سیماس»^۲ نام دارد. جلسات و نشست‌های این مجلس تحت ریاست سخنگوی سیماس قرار دارد. در هر حال، تعداد معاونین سخنگو نباید بیش از ۷ نفر باشد. هر عضو سیماس که به‌عنوان سخنگوی سیماس انتخاب می‌شود یا به‌طور موقت وظایف سخنگو را انجام می‌دهد باید فعالیت‌های حزبی خود را معلق کند. ماده (۲۸) قانون سیماس مقرر می‌دارد که سیماس باید دارای یک «کنفرانس رؤسا»^۳ باشد که مرکب از هیئت رئیسه سیماس و نمایندگان گروه‌های سیاسی حاضر در سیماس است.

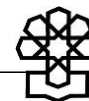
مطابق ماده (۳۱) این قانون، دبیر کل سیماس توسط هیئت رئیسه بنا به پیشنهاد سخنگوی سیماس نصب و عزل می‌شود. دبیر کل یکی از کارمندان دولت است که در برابر هیئت رئیسه و سخنگو مسئولیت دارد. دبیر کل، رئیس دفتر سیماس می‌باشد و کلیه کارپردازان، دبیران و ناظران و منشی‌های سیماس زیر نظر وی عمل می‌کنند.

مطابق ماده (۲۹) قانون سیماس، سخنگو وظایف زیر را برعهده دارد: مدیریت کار سیماس و نمایندگان سیماس، امضای قوانین مصوب سیماس و ارجاع آن به رئیس‌جمهور، امضای قطعنامه‌های سیماس و سایر مصوبات آن.^۴

۱-۱۱. پارلمان لتونی

پارلمان تک‌مجلسی لتونی «سایما»^۵ نام دارد. «هیئت رئیسه»^۶ سایما مرکب از سخنگوی سایما، دو معاون سخنگو، دبیر و معاون دبیر است. مطابق ماده (۳۷) در انتخاب سخنگو هر نماینده باید نام یک نامزد را در برگه رأی خود قید نماید. نامزدی که اکثریت آرا را به دست آورد انتخاب می‌شود.

1. www1.worldbank.org/.../legislation/SlovakiaActNationalCouncil_on_rule
 2. Seimas Of The Republic Of Lithuania.
 3. Conference of Chairs.
 4. http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_e?p_id=49237
 5. The Saeima
 6 The Saeima Presidium

دبیر کل به‌وسیله هیئت رئیسه بنا به پیشنهاد سخنگو از بین منشی‌هایی که بیش از ۵ سال سابقه کار فعال داشته‌اند، منصوب می‌شود. دبیر کل، منشی ارشد هیئت رئیسه است. منشی‌ها جزء کادر اداری کنگره‌اند و نماینده کنگره نیستند.

سخنگو نماینده عالی سایما می‌باشد و مسئولیت ریاست و حفظ نظم نشست‌های آن را برعهده دارد. در موارد غیبت سخنگو، تکالیف وی برعهده یکی از معاونین وی می‌باشد. سخنگو باید دستور انتشار مصوبات سایما را در روزنامه رسمی صادر کند.^۱

۱۲-۱. پارلمان کرواسی

پارلمان تک‌مجلسی کرواسی از سال ۱۹۹۰ به‌عنوان تک‌مجلس انتخابی تشکیل شده است. پارلمان پس از انتخابات، نخستین نشست خود را به دعوت رئیس‌جمهور برگزار می‌کند. تا زمان انتخاب سخنگوی پارلمان، سخنگوی پارلمان پیشین نشست نخست را اداره می‌کند و اگر وی حضور نداشته باشد، مسن‌ترین عضو پارلمان این وظیفه را برعهده دارد.

مطابق ماده (۳۲) آیین‌نامه داخلی، پارلمان دارای یک سخنگو و سه الی پنج معاون است. اگر قرار باشد سه معاون سخنگو وجود داشته باشد، در این صورت دو معاون سخنگو به پیشنهاد اکثریت پارلمانی و یک معاون دیگر نیز به پیشنهاد اقلیت پارلمانی انتخاب می‌شود. اگر چهار معاون سخنگو انتخاب شود، در این صورت دو معاون به پیشنهاد اکثریت و دو معاون به پیشنهاد اقلیت انتخاب می‌شود. در صورتی که پنج معاون انتخاب شود، سه معاون به پیشنهاد اکثریت و دو معاون نیز به پیشنهاد اقلیت انتخاب خواهد شد.

سخنگو و معاونان وی هیئت رئیسه پارلمان را تشکیل می‌دهند. همچنین مطابق ماده (۳۶)، بنابه دعوت سخنگو، دبیر پارلمان باید در کار هیئت رئیسه پارلمان مشارکت نماید.

پارلمان دارای یک دبیر است. عزل و نصب دبیر پارلمان و معاون وی طبق ماده (۴۱) بنابه پیشنهاد سخنگو می‌باشد. ماده (۴۲) نیز مقرر می‌دارد که پارلمان باید دفتری را با عنوان دفتر خدمات ستادی پارلمان به‌منظور انجام وظایف حرفه‌ای، اداری، امنیتی و فنی و غیره تأسیس نماید. این دفتر تحت ریاست دبیر پارلمان عمل می‌کند.

براساس ماده (۳۲) آیین‌نامه داخلی، سخنگو مسئولیت‌های زیر را عهده‌دار است:

نماینده‌گی عالی پارلمان، برگزاری و مدیریت و ریاست نشست‌های پارلمان، پیشنهاد دستورکاری نشست‌های پارلمان، پیشنهاد آیینی برای تصویب قوانین و سایر مقررات، امضای قوانین و سایر مصوبات پارلمان، ارسال مصوبات و قوانین به رئیس‌جمهور جهت امضا و انتشار، مدیریت روابط پارلمان و دولت،

1. <http://www.saeima.lv/en/legislation/rules-of-procedure>

امضای تصمیمات مربوط به انتصاب نخست‌وزیر و سایر وزرای دولت، حفظ نظم جلسات و مدیریت مباحثات.^۱

گفتار دوم - پارلمان‌هایی که در آنها «رئیس مجلس» مدیریت پارلمان را برعهده دارد

پارلمان‌های اروپایی که در آنها «رئیس مجلس» مدیریت پارلمان را برعهده دارند عبارتند از:

۲-۱. پارلمان استونی

پارلمان تک‌مجلسی استونی «ریجیکوگو»^۲ نام دارد. «آیین‌نامه داخلی»^۳ این پارلمان در سال ۲۰۰۳ با اصلاح اساسی مواجه شد و آخرین بار در سال ۲۰۱۴ برخی از مواد آن مورد اصلاح جزئی قرار گرفت. مطابق ماده (۲) آیین‌نامه داخلی، نخستین جلسه مجلس با حضور رئیس‌جمهور افتتاح می‌شود. تا زمان انتخاب «رئیس مجلس»^۴ جلسه نخست مجلس به‌وسیله رئیس کمیته انتخابات ملی یا معاون وی اداره می‌شود.

مطابق ماده (۴) آیین‌نامه، در نشست نخست مجلس، اعضای مجلس رئیس و دو نایب رئیس را از بین خود انتخاب می‌کنند. فصل دوم آیین‌نامه داخلی به نحوه انتخاب رئیس و نواب رئیس می‌پردازد. فصل سوم آیین‌نامه نیز به «هیئت رئیسه مجلس»^۵ اختصاص دارد. ماده (۱۲) مقرر می‌دارد: اعضای هیئت رئیسه مجلس عبارتند از: رئیس، دو نایب رئیس و یک «دبیر کل».^۶

دبیر کل به‌وسیله هیئت رئیسه منصوب می‌شوند و ریاست «دفتر پارلمان»^۷ را برعهده دارد. دفتر پارلمان امورات مربوط به کارپردازی، منشی‌گری و نظارت و مخبری پارلمان را به انجام می‌رساند. برگزاری نشست‌های فوق‌العاده، پیشنهاد اصلاح دستور کار پارلمان، دعوت از اشخاصی که حق حضور در ریجیکوگو را ندارند، امضای قوانین و قطعنامه‌های مصوب مجلس، اعمال وظایف رئیس‌جمهور در موارد مشخص شده در ماده (۸۳) قانون اساسی و ارسال پیش‌نویس قوانین مجلس به دولت جهت ارائه پیشنهاد، مهمترین وظایف رئیس پارلمان استونی‌اند.^۸

1. Standing Orders of the Croatian Parliament (NN 6/2002) as amendment in June 2013 (NN 81/2013). In: <http://www.sabor.hr/05>

2. -The Riigikogu.

3. Riigikogu Rules of Procedure and Internal Rules Act 2003.

4. The President of Riigikogu.

5. The Board of The Riigikogu.

6. The Secretary General.

7. The Office of The Riigikogu.

8. <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/518112014003/consolide>

۲-۲. پارلمان آلمان

پارلمان آلمان از دو مجلس بوندسرات و بوندستاگ تشکیل یافته است. آیین‌نامه داخلی بوندستاگ^۱ در سال ۱۹۸۰ به تصویب رسید و آخرین بار در مه سال ۲۰۱۴ اصلاح شد.

مطابق ماده (۱) آیین‌نامه داخلی، نخستین جلسه مجلس با دعوت رئیس پیشین مجلس افتتاح می‌شود. مسن‌ترین عضو بوندستاگ ریاست مجلس را تا زمان انتخاب رئیس و نواب رئیس برعهده دارد. مطابق ماده (۲) آیین‌نامه داخلی، بوندستاگ از بین اعضای خود یک نفر رئیس^۲، دو نفر نایب رئیس^۳ و به تعداد مورد نیاز دبیر^۴ انتخاب می‌کند. رأی‌گیری به صورت برگه رأی و مخفی بوده و هر گروه پارلمانی باید از طریق حداقل یک نایب رئیس در هیئت رئیسه بوندستاگ نمایندگی داشته باشد.

فردی که اکثریت آرای نمایندگان را به دست آورد به‌عنوان رئیس مجلس انتخاب می‌شود. در صورت عدم انتخاب فردی در دوره اول رأی‌گیری، رأی‌گیری مجدد به عمل خواهد آمد و اگر در این مرحله هم انتخاب رئیس میسر نشد، رأی‌گیری بین دو نامزدی که بالاترین آرا را به خود اختصاص داده‌اند، صورت خواهد گرفت. در صورت کسب آرای مساوی توسط دو نامزد، رئیس سنی مجلس به قید قرعه یکی از دو نامزد را به‌عنوان رئیس مجلس برمی‌گزیند.^۵

دبیران عضو هیئت رئیسه نیستند زیرا ماده (۵) آیین‌نامه مقرر می‌دارد: رئیس و نواب رئیس، هیئت رئیسه^۶ بوندستاگ را تشکیل می‌دهند. همچنین ماده (۳) آیین‌نامه مقرر می‌دارد که بوندستاگ باید تعداد دبیران را تعیین نماید. دبیران به صورت جمعی با پیشنهاد گروه‌های پارلمانی انتخاب می‌شوند.

همچنین ماده (۶) مقرر می‌دارد که شورایی تحت عنوان «شورای ارشد»^۷ مرکب از رئیس، نواب رئیس و ۲۳ نفر از نمایندگان مجلس که توسط گروه‌های پارلمانی معرفی می‌شوند، رئیس مجلس را در انجام وظایف یاری می‌کنند.

ماده (۷) آیین‌نامه داخلی مقرر شده است: رئیس مجلس نماینده عالی پارلمان است و رسالت اصلی‌اش، راهبری و اداره مجلس است. وی باید از حیثیت و حقوق بوندستاگ پشتیبانی کرده و مباحثات مجلس را به‌طور منصفانه و بی‌طرفانه به پیش برد و حافظ نظم در بوندستاگ باشد. او می‌تواند با اهلیت مشاوره‌ای در جلسات هر کمیسیونی شرکت کند. رئیس مجلس، بوندستاگ را در

1. The Rules of Procedure of the German Bundestag and Rules of Procedure of the Mediation Committee. 1980.

2. The President.

3. The Vice-Presidents.

4. The Secretary.

۵. عالی‌ارفعی، نظام قانونگذاری در جمهوری آلمان، نشریه مجلس و پژوهش، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، سال دوم، شماره سیزده، دی و بهمن ۱۳۷۳، ص ۲۱۹.

6. the Presidium.

7. The Council of Elders.

حوزه عمومی نمایندگی می‌کند و از نظر رتبه و مقام سیاسی بعد از رئیس‌جمهور فدرال، در مرتبه دوم اهمیت قرار دارد. تمامی مکاتبات مربوط به بوندستاگ باید خطاب به رئیس مجلس باشد.^۱

۲-۳. پارلمان قبرس

پارلمان قبرس تک‌مجلسی است و مجلس نمایندگان به‌عنوان پارلمان این کشور عمل می‌کند. آیین‌نامه داخلی^۲ این پارلمان در سال ۱۹۹۲ به تصویب رسید.

مطابق بند «۴» ماده (۷۲) قانون اساسی جمهوری قبرس، علاوه بر «رئیس»^۳ و «نایب رئیس»^۴، مجلس باید از بین نمایندگان و توسط رئیس و نایب رئیس، به ترتیب دو «منشی»^۵ یونانی و یک منشی تُرک و دو «منشی اداری»^۶ یونانی و یک منشی اداری تُرک برای مجلس منصوب نماید که به ترتیب باید به دفتر ریاست مجلس و دفتر نایب رئیس افزوده شوند. مواد (۸) و (۹) آیین‌نامه داخلی این موضوعات را پیش‌بینی کرده است.

رئیس و نایب رئیس، هیئت رئیسه مجلس را تشکیل می‌دهند و یک نفر نیز توسط هیئت رئیسه به‌عنوان دبیر کل منصوب می‌شود. دبیر کل مسئولیت اداره دفتر مجلس را برعهده دارد، با این حال، رئیس مجلس به‌عنوان «رئیس دفتر مجلس»^۷ می‌باشد و دبیر کل موظف است با هماهنگی رئیس نسبت به اداره دفتر پارلمان اقدام نماید. رئیس مجلس در زمان فقدان رئیس‌جمهور (فوت، عزل، غیبت موقت) وظایف رئیس‌جمهوری را برعهده دارد.^۸

وظایف و اختیارات رئیس مجلس به قرار زیر است: حفظ نظم جلسات پارلمان، تضمین رعایت آیین‌نامه داخلی، انجام فرآیندهای مجلس براساس آیین‌نامه داخلی، به رأی گذاشتن موضوعات مورد بحث، اعلام نتایج رأی‌گیری، بیان و اظهار احساسات و جهت‌گیری‌های مجلس، نظارت بر کار منشی‌ها و دفتر منشی‌ها از جهت انجام وظایف، تصدی ریاست دفتر مجلس و صدور دستور پرداخت حقوق و دستمزدهای کارکنان، نمایندگی مجلس در داخل و خارج آن، خطاب قرار دادن رئیس‌جمهور و سایر اعضای دولت از جانب مجلس.^۹

1. <https://www.btg-bestellservice.de/pdf/80060000.pdf>

2. The Rules of Procedure of the House of Representatives 1992.

3. The President.

4. The Vice-President.

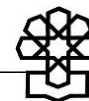
5. The Clerk.

6. The Administrative Clerk.

7. the Head of the Office of the House.

8. <http://www.parliament.cy/easyconsole.cfm/id/144>

9. <http://www.parliament.cy/easyconsole.cfm/id/188>

۴-۲. پارلمان چک

اصل پانزدهم قانون اساسی جمهوری چک اختیار وضع قانون را به پارلمان دومجلسی این کشور اعطا می‌کند که مرکب از یک مجلس عالی (سنا) و یک مجلس تالی (مجلس نمایندگان) است. آیین‌نامه داخلی «مجلس نمایندگان»^۱ در سال ۱۹۹۵ به تصویب رسید و آخرین بار در مارس ۲۰۱۵ اصلاح شد و در وبسایت این مجلس قابل دسترسی است.^۲

مطابق بند «۳» ماده (۲۲) آیین‌نامه داخلی، جلسه افتتاحیه مجلس نمایندگان توسط رئیس مجلس پیشین مدیریت می‌شود به شرطی که وی در مجلس جدید نماینده باشد در غیر این صورت مسن‌ترین نایب رئیس مجلس پیشین مدیریت نشست نخست مجلس را برعهده دارد، البته به شرطی که در مجلس جدید نماینده باشد. چنانچه هیچکدام از دو مقام مذکور در مجلس جدید نماینده نباشند، مدیریت نشست نخست مجلس برعهده مسن‌ترین عضو مجلس جدید می‌باشد. اگر مسن‌ترین عضو مجلس جدید نیز از پذیرش این مسئولیت سرباز زند، نماینده بعدی که مسن‌تر از همه نمایندگان می‌باشد این مسئولیت را برعهده می‌گیرد. وی تا زمان انتخاب رئیس مجلس نمایندگان باید مدیریت مجلس اعم از افتتاح و مدیریت جلسه را عهده‌دار شود.

ماده (۲۵) مقرر می‌دارد مجلس نمایندگان باید «رئیس مجلس نمایندگان»^۳ را انتخاب نماید. مطابق ماده (۲۶) رئیس جدید مجلس نمایندگان به محض انتخاب باید ریاست جلسه نخست مجلس را برعهده بگیرد. به همین منظور، رئیس باید تعداد نواب رئیس و نحوه انتخاب آنان را تعیین نماید. مطابق ماده (۲۷) این آیین‌نامه، بنابه پیشنهاد رئیس مجلس، مجلس نمایندگان باید تعداد ناظرین را تعیین نموده و در مورد نامزدی آنها تصمیم بگیرد.

بخش ۵ آیین‌نامه داخلی از مواد (۲۹) الی (۳۱) تحت عنوان مقامات مجلس نمایندگان به تشریح وظایف و ترکیب هیئت رئیسه مجلس اقدام نموده است. ماده (۲۹) و (۳۰) وظایف و اختیارات رئیس و نواب رئیس مجلس نمایندگان را تشریح نموده است.

مطابق ماده (۲۹) وظایف رئیس مجلس عبارتند از: **نماینده عالی مجلس نمایندگان در توسعه روابط دیپلماتیک پارلمانی**، معرفی نخست وزیر به رئیس‌جمهور جهت انتصاب مطابق ماده (۶۸) قانون اساسی، پذیرش سوگند اعضای دیوان عالی بازرسی، ارجاع تمامی طرح‌ها و معاهدات تصویب شده توسط مجلس نمایندگان به سنا، ارجاع تمامی طرح‌های تصویب شده در مجلس به رئیس‌جمهور و نخست وزیر جهت امضا، امضای کلیه قوانین و سایر مصوبات مجلس نمایندگان، نصب و عزل دبیر کل

1. The Chamber of Deputies.

2. http://www.psp.cz/en/docs/laws/1995/90_index.html

3. The President of the Chamber of Deputies.

مجلس نمایندگان، برگزاری، افتتاح و اختتام نشست‌های مجلس و نشست‌های مشترک مجلس با سنا و لغو نشست مجلس در مواقعی که حدنصاب لازم حاصل نشده است.

همچنین مطابق بند «۳» ماده (۱۱۸) آیین‌نامه، دبیر کل مجلس نمایندگان توسط رئیس عزل و نصب می‌شود. از این مقرر استفاده می‌شود که اعضای هیئت رئیسه مجلس منحصر به رئیس و نایب یا نواب رئیس است. دبیر کل انتصابی از طرف رئیس مدیریت دفتر پارلمانی را برعهده دارد.^۱

۵-۲. پارلمان اتریش

پارلمان دو مجلسی اتریش^۲ که مجلس فدرال خوانده می‌شود متشکل از مجلس عالی که «بوندسرات»^۳ (شورای فدرال) و مجلس تالی که «ناسیونال رات»^۴ (شورای ملی) نامیده می‌شوند.^۵

در بند «۱» ماده (۳) آیین‌نامه مقرر شده است مجلس شورای جدید باید ظرف مدت ۳۰ روز بعد از انتخابات با دعوت رئیس‌جمهور تشکیل شود. بند «۲» این ماده مقرر می‌کند که جلسه نخست که نشست افتتاحیه مجلس می‌باشد به ریاست رئیس مجلس شورای ملی پیشین اداره می‌شود و وی باید جلسات و نشست‌های مجلس را تا زمان انتخاب رئیس جدید اداره نماید. بند «۳» می‌افزاید رئیس مجلس پیشین که رئیس موقت نشست نخست می‌باشد، چهار نفر را به صورت موقت به عنوان دبیران هیئت رئیسه منصوب می‌نماید.

مطابق ماده (۵) بعد از اینکه همه نمایندگان سوگند یاد کردند مجلس شورای ملی باید از بین خود «رئیس»^۶ و «رئیس دوم»^۷ و «رئیس سوم»^۸ را انتخاب نماید. بعد از انتخاب رؤسا، پنج «دبیر»^۹ و حداقل سه «ویپ»^{۱۰} باید انتخاب شوند.

مطابق ماده (۶) رؤسا و کمیته اصلی تا زمان برگزاری انتخابات پارلمانی جدید و تشکیل مجلس جدید و انتخاب رئیس و کمیته جدید به کار خود ادامه می‌دهند.

هیئت رئیسه مجلس شورای ملی که با عنوان «کمیته اصلی»^{۱۱} شناخته شده است، مرکب است از: رئیس، رئیس دوم، رئیس سوم، پنج دبیر و حداقل سه ویپ. رئیس دوم و سوم در واقع همان نواب اول و دوم رئیس‌اند.

1. http://www.psp.cz/en/docs/laws/1995/90_index.html

2. Bundesversammlung.

3. The Bundesrat.

4. The Nationalrat.

۵ رابرت ال مدکس، قوانین اساسی کشورهای جهان، ترجمه مقصد ترابی، تهران، شهر دانش، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های حقوقی، چاپ دوم، ۱۳۹۲، ص ۲۱.

6. The President.

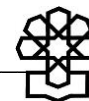
7. The Second President.

8. The Third President.

9. The Secretary.

10 The Whip.

11. The Main Committee.

براساس ماده (۱۳) آیین‌نامه داخلی، نظارت بر اجرای آیین‌نامه داخلی و ضمانت اجرای آن، حفظ نظم و انتظام نشست‌های مجلس، ریاست و مدیریت نشست‌ها و مباحثات مجلس، امضای قوانین و سایر مصوبات آن، ارجاع آن به دولت جهت امضا و اجرا، انتصاب کارکنان اداری و ستادی مجلس، برگزاری، افتتاح و اختتام نشست‌ها و ریاست آنها مطابق آیین‌نامه داخلی، به رأی گذاشتن موضوعات مطروحه، اعلام نتایج رأی‌گیری، تعلیق نشست مجلس به علت عدم حضور حد نصاب لازم، مهمترین وظایف رئیس پارلمان اتریش را شامل می‌شوند.^۱

۲-۶. پارلمان بلژیک

مطابق اصل بیست‌وششم قانون اساسی بلژیک که در سال ۱۹۹۳ اصلاح شده است، قوه مقننه توسط پادشاه، مجلس نمایندگان و مجلس سنا اعمال می‌شود. مجلس سنا مجلس عالی است که از ۷۱ سناتور تشکیل یافته است. مجلس تالی نیز مجلس نمایندگان است که از طریق انتخابات عمومی برای مدت ۴ سال انتخاب می‌شود.

مطابق ماده (۱۳) آیین‌نامه داخلی مجلس نمایندگان،^۲ نمایندگان مجلس در ابتدای هر دوره پارلمانی مقام مسئولی را به‌عنوان «رئیس»^۳ مجلس برای اداره مجلس انتخاب می‌کنند. رئیس مجلس دارای ۵ نایب رئیس می‌باشد که دو تن از آنها به ترتیب به‌عنوان «نایب رئیس اول»^۴ و «نایب رئیس دوم»^۵ شناخته می‌شوند که همانند رئیس در ابتدای هر دوره پارلمانی انتخاب می‌شوند.

هیئت رئیسه مجلس شورای ملی عبارت است از: رئیس، نواب رئیس، دبیران و حداقل ۵ نفر

از رؤسای فراکسیون‌ها.

رئیس مجلس نمایندگان وظایف و اختیارات زیر را برعهده دارد: ریاست عالی مجلس نمایندگان، راهنمایی و هدایت و کنترل بحث‌ها در مجلس، مسئول تضمین کارکردهای دموکراتیک مجلس، حفظ نظم و امنیت مجلس، تضمین اجرای آیین‌نامه داخلی، نمایندگی عالی مجلس در سطح ملی و بین‌المللی و عالی‌ترین مقام کشور بعد از پادشاه همراه با رئیس سنا.

هیئت رئیسه برای مدت یک دوره پارلمانی انتخاب می‌شود، اما در عمل ترکیب آن برای کل دوره قانونگذاری ۳ ساله باقی می‌ماند. عالی‌ترین مقام مسئول در سنا،^۶ رئیس سنا است که در آغاز هر دوره پارلمانی توسط سنا انتخاب می‌شود. سه نایب رئیس که در ابتدای هر دوره پارلمانی انتخاب

1. <https://www.parlament.gv.at/ENGL/PERK/RGES/GOGNR/index.shtml>

2. in: <http://www.fed-parl.be>

3. The President.

4. The First Vice- President.

5. The Second Vice- President.

6. Website: <http://www.senate.be>

می‌شوند، رئیس را در انجام وظایف یاری می‌کنند. ترکیب هیئت رئیسه سنا دقیقاً مشابه هیئت رئیسه مجلس شورای ملی است.^۱

۲-۷. پارلمان هلند

پارلمان دو مجلسی هلند مرکب از «مجلس عالی»^۲ و یک «مجلس تالی»^۳ است که به‌طور کلی معادل مجلس عوام بریتانیاست. مجلس نمایندگان که به‌عنوان مجلس تالی محسوب می‌شود، در این کشور دارای ۱۵۰ عضو می‌باشد که از طریق انتخابات عمومی برگزیده می‌شوند. آیین‌نامه داخلی^۴ این مجلس در سال ۱۹۷۶ تصویب و در سال ۲۰۱۲ مورد اصلاح قرار گرفت.

مطابق ماده (۴) آیین‌نامه داخلی، در آخرین نشست مجلس قبلی پیش‌نویسی در مورد انتصاب رئیس مجلس ارائه می‌شود و مجلس جدید باید در نخستین جلسه خود در مورد آن تصمیم‌گیری کند. تا زمان انتخاب رئیس جدید، رئیس قبلی اداره جلسه را برعهده می‌گیرد. در این جلسه، مجلس باید «رئیس مجلس»^۵ را منصوب می‌نماید.

مطابق ماده (۵) پس از انتصاب رئیس مجلس، مجلس باید به تعدادی که خود مشخص می‌کند «معاون رئیس»^۶ منصوب نماید. ماده (۹) نیز به ترکیب هیئت رئیسه اختصاص دارد. مطابق این ماده، رئیس و نواب رئیس به اتفاق همدیگر هیئت رئیسه مجلس را تشکیل می‌دهند. رئیس مجلس برای هر عضو هیئت رئیسه می‌تواند یک معاون تعیین نماید که در غیاب عضو مربوطه می‌تواند به جای آن در جلسات هیئت رئیسه شرکت کند. مجلس می‌تواند حق تعیین معاونان اعضای هیئت رئیسه را برای خود حفظ کند.

هیئت رئیسه، در صورتی که بیش از نصف اعضا یا معاونان اعضا حضور نداشته باشند، نمی‌تواند رسمیت یابد و در صورت تساوی آرا، رئیس باید تصمیم بگیرد. سایر اعضای مجلس می‌توانند با دعوت رئیس در جلسات هیئت رئیسه حضور یابند و در این صورت دارای حق رأی خواهند بود. هیئت رئیسه می‌تواند یک یا چند کمیته مشورتی نیز برای خود تعیین کند. قبل از اتخاذ هرگونه تصمیم، هیئت رئیسه باید نظرات مشورتی کمیته یا کمیته‌های مذکور را مطالبه کند، مگر در موارد اضطرار.

عزل و نصب دبیر کل و مدیران کل مطابق ماده (۱۳) آیین‌نامه داخلی برعهده هیئت رئیسه می‌باشد و کارکنان ستادی تحت امر دبیر کل اداره امورات ستادی مجلس را برعهده دارند. دبیر کل و

1. Les 23 députés MR ont prêté serment à la Chambre – Prestation de Serment aussi au Sénat pour les 6 sénateurs MR" (in French). Mouvement Réformateur. 29 June 2007. Retrieved 2007-07-04.

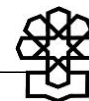
2. Eerste Kamer.

3. Tweede Kamer.

4. House of Representatives of the Netherlands-Rules of Procedure.

5. The President.

6. Deputy Presidents.

مدیران کل دفتر مجلس به هیئت رئیسه در انجام وظایف یاری می‌رسانند. البته آنان عضو هیئت رئیسه نیستند.

مطابق ماده (۶) آیین‌نامه داخلی، رئیس مجلس مدیریت امورات داخلی مجلس و هیئت رئیسه، تضمین اجرای آیین‌نامه داخلی، اجرا و پیاده‌سازی کلیه تصمیمات متخذة مجلس و نمایندگی عالی مجلس را برعهده دارد.^۱

۸-۲. پارلمان بلغارستان

پارلمان یک مجلس بلغارستان «مجمع ملی»^۲ نام دارد. «آیین‌نامه داخلی»^۳ این مجمع در سال ۱۹۹۳ تصویب و آخرین بار در سال ۲۰۱۴ مورد اصلاح قرار گرفته است.^۴

مطابق ماده (۳) آیین‌نامه داخلی، نخستین نشست مجمع ملی به ریاست مسن‌ترین عضو حاضر در مجلس افتتاح می‌شود. وی تا زمان انتخاب رئیس مجمع ملی به کار خود ادامه می‌دهد. بند «۲» ماده (۴) نیز مقرر می‌نماید، در هنگام ریاست رئیس سنی و در نخستین نشست مجمع ملی، اعضای مجمع باید آیین‌نامه مربوط به انتخاب رئیس و نواب رئیس مجمع ملی را تدوین و تصویب نمایند. همچنین مطابق ماده (۶) مجمع ملی موظف است ۸ دبیر را از بین نمایندگان برای خدمت در هیئت رئیسه انتخاب نماید.

در ماده (۵) و بندهای مختلف آن مقرر شده است که نمایندگان مجمع می‌توانند در آیین‌نامه مربوط به انتخاب رئیس و نواب رئیس، مدت خدمت و نحوه برکناری پیش از موعد آنان را از طریق رأی‌گیری مشخص کنند. بندهای «۱» الی «۵» ماده (۵) به این موضوع پرداخته است.

هیئت رئیسه مجمع ملی بلغارستان متشکل است از: رئیس مجمع ملی، دو نایب رئیس و ۸ دبیر. وظایف و اختیارات رئیس مجلس در ماده (۸) تشریح شده است. مطابق این ماده، رئیس مجلس، اعمال صلاحیت‌های مقرر در ماده (۷۸) قانون اساسی را برعهده دارد.

اعلام وصول طرح‌ها و لوایح وارده به مجلس و توزیع آن بین کمیته‌ها براساس موضوعات، تأیید محتوای قوانین مصوب مجلس، تضمین وجود شرایط مساعد برای کار کمیته‌ها و اعضای مجلس، هماهنگ‌سازی، اجرا و گزارش بودجه مجلس، تضمین اجرای آیین‌نامه داخلی و نظارت بر آن، نصب و عزل دبیر کل مجلس ملی و سایر مقامات دفتر ریاست مجلس، تضمین امنیت داخلی و خارجی مجلس، نصب و عزل خزانه‌داران مجلس از وظایف و اختیارات رئیس مجلس می‌باشد.^۵

1. https://www.houseofrepresentatives.nl/sites/default/files/atoms/files/141120-rules_of_procedure.pdf

2. The National Assembly.

3. The Rules of Procedure of The National Assembly (Repealed on 2014).

4. <http://www.parliament.bg/en/rulesoftheorganisations>

5. <http://www.parliament.bg/en/rulesoftheorganisations>

۹-۲. پارلمان پرتغال

پارلمان تک‌مجلسی پرتغال، مجلس جمهوری نام دارد. این پارلمان مرکب از ۲۳۰ الی ۲۳۵ عضو است. مطابق ماده (۱۳) آیین‌نامه داخلی، نامزدهای ریاست مجلس جمهوری باید حداقل یک‌دهم و حداکثر یک‌پنجم امضای اعضای مجلس را ارائه دهند. رأی‌گیری برای انتخاب رئیس باید در نخستین نشست عمومی هر دوره قانونگذاری صورت گیرد. نامزدی که اکثریت مطلق آرای نمایندگان را به‌دست آورد به‌عنوان رئیس مجلس جمهوری انتخاب می‌شود.

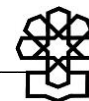
ماده (۲۲) آیین‌نامه داخلی ترکیب هیئت رئیسه را مشخص نموده است: براساس این ماده، رئیس و نواب رئیس مجلس، هیئت رئیسه را تشکیل می‌دهند. همچنین بند «۲» این ماده اضافه می‌نماید، هیئت رئیسه مجلس مرکب است از رئیس مجلس، ۴ نایب رئیس، ۴ دبیر و ۴ معاون دبیر.

یک رکن مشورتی و مدیریتی نیز تحت عنوان «هیئت مدیره»^۱ وجود دارد که تحت

نظارت رئیس مجلس قرار دارد. ترکیب هیئت مدیره این مجلس عبارت است از: هفت عضو مجلس که هفت گروه پارلمان بزرگ حاضر در این مجلس را نمایندگی می‌کنند، همراه با «دبیر کل مجلس»^۲ و یک نماینده از «دفتر ستادی مجلس»^۳. ریاست هیئت مدیره برعهده عضوی است که بزرگترین گروه پارلمانی را نمایندگی می‌کند.

رئیس مجلس، نمایندگی عالی مجلس جمهوری و رئیس هیئت رئیسه مجلس، مدیریت و هماهنگ‌سازی امورات مجلس، اعمال صلاحیت‌های مقرر و تضمین امنیت مجلس را برعهده دارد. رئیس مجلس مطابق ماده (۱۳۲) قانون اساسی و طبق شرایط مقرر در آن ماده، به‌صورت موقت وظایف و اختیارات ریاست جمهوری را برعهده می‌گیرد. همچنین ماده (۱۶) وظایفی را به‌ترتیب زیر برعهده رئیس مجلس قرار داده است: تهیه دستور کار نشست‌های مجلس، ارجاع پیش‌نویس طرح‌ها و لوایح و معاهدات به کمیته‌های مربوطه، تنظیم تشکیل کمیته‌های پارلمانی و گروه‌های دوستی پارلمانی، پیشنهاد تعلیق نشست مجلس، ریاست کنفرانس رؤسای کمیته‌های پارلمانی، حفظ نظم، انضباط و امنیت مجلس.^۴

1. The Board of Administration.
 2. The Secretary General of the Assembly of the Republic.
 3. The Assembly's staff
 4. <http://www.en.parlamento.pt/Legislation/index.html>

۲-۱۰. پارلمان ایتالیا

پارلمان دومجلسی ایتالیا^۱ مرکب از سنا و مجلس نمایندگان است. سنا مجلس عالی و مجلس نمایندگان مجلس تالی است. آیین‌نامه داخلی مجلس نمایندگان^۲ در سال ۱۹۹۹ به تصویب رسیده و آخرین بار در سال ۲۰۱۲ اصلاح شده است.

انتخاب رئیس مجلس از طریق رأی مخفی صورت می‌گیرد و باید حداقل دوسوم آرای نمایندگان حاضر در پارلمان را کسب کند.

مطابق ماده (۵) این آیین‌نامه، به محض اینکه رئیس مجلس انتخاب شد، چهار نایب رئیس، سه نفر «خزانه‌دار»^۳ و هشت نفر دبیر به‌منظور تشکیل هیئت رئیسه دائم مجلس انتخاب می‌شوند. همه گروه‌های پارلمانی حاضر در مجلس به هنگام رأی‌گیری باید در هیئت رئیسه نماینده داشته باشند. رئیس مجلس موظف است قبل از شروع رأی‌گیری بین گروه‌های پارلمانی، از حیث ترکیب هیئت رئیسه، به نحو مقتضی هماهنگی ایجاد کند.

مطابق ماده (۷) رئیس مجلس باید رئیس‌جمهور و سنا را از تشکیل هیئت رئیسه مطلع نماید. رئیس، نماینده عالی مجلس است و باید تضمین نماید که امورات مجلس مطابق آیین‌نامه داخلی به نحو مقتضی انجام می‌یابد. نظارت بر کار خزانه‌داران و دبیران از وظایف رئیس مجلس می‌باشد. مطابق ماده (۸)، رئیس مجلس مدیریت جلسات مجلس، هدایت مباحثات و حفظ نظم و امنیت مجلس و امضای قوانین و مصوبات مجلس را برعهده دارد.^۴

۲-۱۱. پارلمان رومانی

پارلمان دومجلسی رومانی در برگیرنده یک مجلس عالی با عنوان سنا و یک مجلس تالی با عنوان مجلس نمایندگان است.

مطابق ماده (۲۰) آیین‌نامه، پس از تشکیل مجلس، رئیس مجلس نمایندگان و سپس سایر اعضای هیئت رئیسه دائم باید انتخاب شوند. رئیس مجلس نمایندگان باید عضو و رئیس هیئت رئیسه دائم مجلس باشد. هیئت رئیسه دائم مجلس نمایندگان مرکب از چهار نایب رئیس، چهار «خزانه‌دار»^۵ و چهار دبیر است. ترکیب هیئت رئیسه دائم مجلس باید ماحصل مذاکرات بین رؤسای گروه‌های پارلمانی حاضر در مجلس باشد.

1. Parlamanto.
2. Rules of Procedure of the Chamber of Deputies 1999.
3. Quaestors.
4. http://en.camera.it/4?scheda_informazioni=31
5. Quaestors.

ریاست عالی‌ه مجلس در نشست‌های عادی و فوق‌العاده، نمایندگی عالی مجلس در کشور و خارج از کشور، ارجاع پیش‌نویس قوانین تصویب یا اصلاح شده توسط مجلس به سنا، دعوت از کمیته برنامه کاری جهت تشکیل جلسه، ریاست بر فرآیندهای مجلس و مدیریت آنها، ریاست بر نشست‌ها و فرآیندهای هیئت رئیسه دائمی، مدیریت مباحثات در مجلس، صدور دستور رعایت نظم، حفظ نظم و امنیت مجلس، به رأی گذاشتن موضوعات، اعلام نتایج رأی‌گیری از مهمترین وظایف رئیس مجلس‌اند.^۱

۱۲-۲. پارلمان اسلوونی

پارلمان یک‌مجلسی اسلوونی مجلس ملی نام دارد. مطابق ماده (۷) این آیین‌نامه، مجلس ملی تحت ریاست «رئیس مجلس ملی»^۲ قرار دارد. همچنین ماده (۱۲) مقرر می‌دارد که فراهم کردن زمینه برگزاری نشست نخست مجلس از مسئولیت‌های رئیس وقت مجلس ملی است. با این حال، مطابق بند «۴» همان ماده، تا زمان انتخاب رئیس مجلس، مسن‌ترین نماینده حاضر ریاست مجلس ملی را برعهده دارد.

مطابق ماده (۲۰)، مجلس ملی حداکثر سه نایب رئیس خواهد داشت که یکی از آنها متعلق به بزرگترین گروه اپوزیسیون می‌باشد. رئیس مجلس نمی‌تواند یکی از نواب خود را برای مدیریت مجلس، در زمان غیبت خود، انتخاب کند، بلکه مسن‌ترین آنها به هنگام غیبت رئیس مجلس، مدیریت جلسات مجلس را برعهده خواهد داشت.

همچنین ماده (۲۱) مقرر می‌دارد: «شورای رئیس مجلس ملی»^۳ یک رکن مشورتی برای رئیس مجلس می‌باشد. این شورا مرکب از رئیس مجلس، نواب رئیس، رؤسای گروه‌های نمایندگان و نمایندگان سرزمین‌های ملی است.

دبیر کل، رئیس «دفتر خدمات اداری مجلس ملی»^۴ است و اجرای تکالیف مقرر شده توسط مقررات، این آیین‌نامه و سایر قوانین را برعهده دارد. دبیر کل توسط مجلس ملی بنابه پیشنهاد شورای رئیس مجلس ملی برای یک دوره قانونگذاری انتخاب می‌شود.

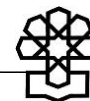
مطابق ماده (۱۹) آیین‌نامه داخلی، رئیس مجلس ریاست عالی‌ه مجلس ملی، برگزاری و مدیریت و راهبری نشست‌های مجلس ملی، امضای قوانین و سایر مصوبات مجلس ملی، هماهنگ‌سازی روابط بین مجلس ملی، رئیس‌جمهور، دولت و سایر مقامات دولتی، هماهنگی با مجالس نمایندگی سایر دول،

1. http://www.cdep.ro/pls/dic/site2015.page?den=act4_1&par1=0

2. The President of the National Assembly.

3 The Council of the President of the National Assembly.

4 The Secretary General and the services of the National Assembly.

نهادهای پارلمانی بین‌المللی، سازمان‌ها و مؤسسات بین‌المللی، تضمین اجرای آیین‌نامه داخلی را برعهده دارد.^۱

۱۳-۲. پارلمان لوکزامبورگ

پارلمان تک‌مجلسی لوکزامبورگ، مجلس نمایندگان نام دارد. این مجلس مرکب است از ۶۰ نماینده که از طریق انتخابات عمومی برگزیده می‌شوند. اعضای این مجلس به‌صورت مستقیم برای مدت ۵ سال از ۴ حوزه انتخابیه انتخاب می‌شوند. «رئیس مجلس»^۲ در نشست افتتاحیه هر دوره پارلمانی منصوب می‌شود.

مطابق ماده (۱۵) آیین‌نامه داخلی، نشست افتتاحیه پارلمان تحت ریاست مسن‌ترین عضو حاضر در پارلمان آغاز می‌شود. رئیس سنی موظف است زمینه انتخاب رئیس مجلس را در نشست افتتاحیه فراهم کند. رأی‌گیری به‌صورت مخفی بوده و کسب آرای اکثریت حاضر برای انتخاب شدن به‌عنوان رئیس مجلس کفایت دارد. پس از انتخاب رئیس مجلس، سه نایب رئیس نیز به همان ترتیب توسط مجلس انتخاب می‌شود.

ریاست عالی مجلس در نشست‌های عادی و فوق‌العاده، نمایندگی عالی مجلس در کشور و خارج از کشور، ارجاع پیش‌نویس قوانین تصویب یا اصلاح شده توسط مجلس به دولت جهت اجرا، دعوت از کمیته برنامه کاری جهت تشکیل جلسه، ریاست بر فرآیندهای مجلس و مدیریت آنها، ریاست بر نشست‌ها و فرآیندهای هیئت رئیسه دائمی، مدیریت مباحثات در مجلس، صدور دستور رعایت نظم، حفظ نظم و امنیت مجلس، به رأی گذاشتن موضوعات و اعلام نتایج رأی‌گیری، مهمترین وظایف رئیس مجلس نمایندگان اند.^۳

۱۴-۲. پارلمان فرانسه

پارلمان دو مجلسی فرانسه متشکل از سنا به‌عنوان مجلس عالی و مجلس ملی به‌عنوان مجلس تالی است. مطابق ماده (۱) آیین‌نامه داخلی مجلس ملی،^۴ مسن‌ترین عضو مجلس ملی باید ریاست نخستین نشست دوره جدید پارلمانی را تا انتخاب رئیس مجلس برعهده داشته باشد. شش نفر از جوان‌ترین نمایندگان حاضر نیز باید تا انتخاب هیئت رئیسه دائم، وظایف دبیران موقت را برعهده داشته باشند.

1. <http://www.dzrs.si/wps/portal/en/Home/ODrzavnemZboru/PristojnostiInFunkcije/RulesoftheProcedureText>

2. The President.

3. <http://www.chd.lu/wps/portal/public/accueil/actualite/!ut/p/b1>

4. The Rules of Procedure of The National Assembly 2009.

ماده (۸) آیین‌نامه داخلی مقرر می‌دارد: «هیئت رئیسه»^۱ مجلس ملی باید مرکب از رئیس، شش نفر نایب رئیس، سه نفر «کارپرداز»^۲ و دوازده نفر دبیر باشد.

رئیس مجلس در موقعیت‌های گوناگون از جمله در زمینه انحلال مجلس ملی، مشورت با رئیس‌جمهور را برعهده دارد. یک‌سوم از اعضای شورای قانون اساسی توسط رئیس مجلس انتخاب می‌شوند، رئیس مجلس یکی از مقاماتی است که می‌تواند قوانین عادی را قبل از انتشار برای انطباق با قانون اساسی به شورای قانون اساسی بفرستد. ریاست کنگره جلسه مشترک مجلس ملی و سنا برعهده رئیس مجلس است. وی معمولاً یک بار در هر ماه جلسه هیئت رئیسه را تشکیل می‌دهد و ریاست آن را برعهده دارد. رئیس مجلس همچنین بر حسن عملکرد کمیسیون‌ها نظارت دارد، طرح‌ها و لوایح به وی تسلیم می‌شود و او آنها را به کمیسیون‌ها ارجاع می‌دهد، جلسات مجلس را افتتاح کرده و پایان یا تعلیق جلسات را اعلام می‌دارد. مدیریت مذاکرات مجلس، تعیین ترتیب سخنران‌ها، نظارت بر رعایت و اجرای آیین‌نامه داخلی و حفظ نظم مجلس از دیگر وظایف رئیس است.^۳

گفتار سوم – پارلمان‌های خاص

علاوه بر اینکه در پارلمان ۱۲ کشور از اعضای اتحادیه اروپا مدیریت مجلس برعهده سخنگو و در ۱۴ کشور دیگر نیز برعهده رئیس مجلس می‌باشد، پارلمان دو کشور لهستان و ایرلند برای خطاب قرار دادن «قوه مدیره» پارلمان از اصطلاحات دیگری، به غیر از دو اصطلاح مذکور استفاده می‌کنند.

۳-۱. پارلمان لهستان

پارلمان لهستان از دو مجلس تشکیل شده است: مجلس عالی، مجلس سناست که مرکب از یکصد عضو می‌باشد و مجلس تالی، مجلس ملی (سییم)^۴ می‌باشد که از ۴۶۰ نماینده تشکیل می‌یابد و در لهستان با عنوان «سییم» شناخته شده است. مطابق ماده (۱)، نخستین نشست مجلس نمایندگان توسط «مارشال»^۵ ارشد^۶ که از بین مسن‌ترین نمایندگان حاضر در مجلس منصوب می‌شود، افتتاح می‌شود. مارشال ارشد تا زمان انتخاب مارشال سییم^۷ به کار خود ادامه می‌دهد. طبق ماده (۴)

1. Bureau of the House.

2. Questurs.

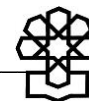
3. www2.assemblee-nationale.fr

4. The Sejm.

5. مارشال در تاریخ لهستان نام افسران ارشد نظامی بوده است. هم‌اکنون انتخاب این عنوان برای رئیس مجلس گویای تبعیت این کشور از عرف و سنت قدیمی است. والا از لحاظ وظایف و اختیارات، هیچگونه تفاوتی بین مارشال و سخنگو و یا رئیس مجلس وجود ندارد.

6. The Marshal–Senior.

7. The Marshal of the Sejm.

آیین‌نامه، پس از سوگند نمایندگان، مارشال ارشد رأی‌گیری برای انتخاب مارشال سیم را اعلام می‌کند. مارشال سیم باید حداقل اکثریت مطلق آرای نمایندگان حاضر را کسب کند.

ماده (۱۱) نیز ترکیب هیئت رئیسه سیم را عبارت از مارشال سیم و نواب آن مقرر می‌کند. بنابراین، دبیران جزء هیئت رئیسه سیم نیستند. مطابق ماده (۱۵) ترکیب شورای ارشدها عبارت است از: **مارشال سیم و معاونانش، رؤسای فراکسیون‌ها یا نمایندگان آنها و نمایندگان ائتلاف‌ها.**

مطابق ماده (۱۰) آیین‌نامه داخلی، مارشال سیم وظایف زیر را برعهده دارد: تضمین و حفاظت از حقوق و یکپارچگی مجلس، نمایندگی عالی مجلس، ریاست و راهبری مذاکرات، نظارت بر کار هیئت رئیسه، رابط بین سیم و مجلس سنا، رابط بین سیم و پارلمان‌های سایر کشورها، تضمین نظم و انضباط و امنیت سیم.^۱

۳-۲. پارلمان ایرلند

پارلمان ملی ایرلند «آیریچتاس»^۲ نام دارد که از دو مجلس ترکیب یافته است: مجلس عالی، «سنای»^۳ شصت عضوی است و مجلس تالی، مجلس نمایندگان می‌باشد.

در مجلس نمایندگان، رئیس یا عضوی که مدیریت مجلس را برعهده دارد، با عنوان «کین کامیرل»^۴ شناخته شده است. این اصطلاح ریشه فرهنگ کهن ایرلند دارد. با این حال، این اصطلاح در واقع معادل سخنگو یا رئیس مجلس در سایر پارلمان‌هاست و حدود وظایف و اختیارات «کین» در مجلس ایرلند نشان می‌دهد که منظور از این عبارت، همان رئیس مجلس است.

«کین» از بین نمایندگان مجلس انتخاب می‌شود، اما از وی شدیداً انتظار می‌رود که کاملاً بی‌طرف باشد. علیرغم این، دولت همواره سعی می‌نماید که یکی از اعضای خود را به این سمت انتخاب کند، البته به شرطی که تعداد نمایندگان حامی دولت در مجلس اجازه این کار را بدهد.

مطابق ماده (۷) آیین‌نامه داخلی مجلس نمایندگان، هیئت رئیسه این مجلس مرکب است از:

«کین کامیرل» (رئیس) - سه «نایب کین» (معادل نایب رئیس) هفت نفر ناظر و دوازده نفر دبیر

«کین» تکلیف برگزاری و ریاست نشست‌های مجلس را برعهده دارد. یکی از وظایف مهم «کین» در ریاست بر مجلس، حفظ نظم و انتظام داخلی آن می‌باشد. «کین» رئیس کنفرانس رؤسای

1. http://oide.sejm.gov.pl/oide/en/index.php?option=com_content&view=article&id=14798:the-standing-orders-of-the-sejm

2. The Oireachtas.

3. The Seanad.

4. The Ceann Comhairle.

کمیته‌ها می‌باشد. او همچنین وظیفه هدایت و مدیریت مباحثات پارلمانی و صدور دستور حفظ نظم و برخورد با نمایندگان خاطی و تضمین رعایت آیین‌نامه داخلی را برعهده دارد.^۱

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

براساس قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، وظایف و اختیارات رئیس مجلس عبارتند از:

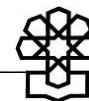
۱. اداره جلسات مجلس،
۲. اداره تمامی امور اداری، مالی، استخدامی و سازمانی مجلس،
۳. امضای کلیه احکام استخدامی براساس آیین‌نامه استخدامی کارکنان مجلس و سایر قوانین و مقررات،
۴. امضای کلیه نامه‌های مربوط به امور قانونگذاری و پارلمانی مجلس،
۵. حضور در نهادهای قانونی که رئیس مجلس عضو آنها است،
۶. ارائه گزارش کامل از تصمیمات و اقدامات هیئت رئیسه در رابطه با مسائل مختلف مربوط به مجلس و واحدهای تابعه آن هر سه ماه یکبار به نمایندگان،
۷. سایر موارد مذکور در قانون اساسی و دیگر مقررات.

همچنانکه ملاحظه می‌شود، وظایف و اختیارات رئیس مجلس شورای اسلامی دقیقاً با وظایف و اختیارات سخنگو و رئیس مجلس کشورهای عضو اتحادیه اروپا همخوانی دارد. هم رئیس مجلس شورای اسلامی و هم سخنگو و رئیس مجالس کشورهای عضو اتحادیه اروپا «قوه مدیره»، «ریاست عالی» و «نماینده‌گی مجلس در داخل و خارج کشور» را برعهده دارند و از لحاظ امورات و وظایف و اختیارات پارلمانی هیچگونه تفاوت اساسی بین آنها وجود ندارد.

اما در سایر امور، مخصوصاً در مورد وظایف و اختیارات خارج از پارلمان، بین آنها تفاوت‌هایی وجود دارد. مثلاً در برخی کشورها رئیس مجلس یا سخنگو می‌تواند به صورت موقتی و مطابق قانون اساسی وظایف و اختیارات رئیس‌جمهور را برعهده بگیرد. یا در برخی پارلمان‌ها رئیس مجلس یا سخنگو در امور قضایی نیز اختیاراتی دارد. با این حال، همه تفاوت‌هایی که در امور غیر پارلمانی وجود دارد، ناشی از رژیم سیاسی و حقوقی هر کشور می‌باشد و تفاوت در آنها، از اختیارات و وظایف رئیس مجلس در داخل پارلمان چیزی کم نمی‌کند.

از لحاظ ترکیب هیئت رئیسه، در بین پارلمان‌های مورد بررسی، هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی از لحاظ تعداد اعضا یکی از حجیم‌ترین هیئت رئیسه‌های پارلمان‌های دنیاست. در برخی از

1. www.Oireachtas.ie/fr/yu/jgffgg//des

پارلمان‌ها، همچنان که ملاحظه شد، هیئت رئیسه متشکل از رئیس و نواب رئیس است. در حالی که در برخی پارلمان‌ها، چند منشی یا کارپرداز یا ناظر نیز به این جمع اضافه می‌شوند. در برخی پارلمان‌ها، کادر اداری مجلس که وظیفه منشی‌گیری و کارپردازی را برعهده دارد، نه عضو هیئت رئیسه است و نه نماینده مجلس. بلکه تحت نظر مقام مسئولی تحت عنوان دبیر کل قرار دارند. دبیر کل در این مجالس توسط هیئت رئیسه منصوب می‌شود و کلیه منشی‌ها و کارپردازها زیر نظر وی کار می‌کنند.

موضوع دیگر، تفاوت بین «سخنگوی هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی» با «سخنگوی مجلس» در برخی پارلمان‌های اروپایی است که گاهی این دو عنوان به اشتباه مترادف یکدیگر در نظر گرفته می‌شوند. سخنگوی هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی، در واقع پستی نظیر ممبر هیئت رئیسه است که وظیفه آن اعلام اخبار و وقایع مربوط به تصمیمات متخذه در هیئت رئیسه مجلس است. سخنگوی هیئت رئیسه معادل، سخنگوی قوه قضائیه، سخنگوی شورای نگهبان، سخنگوی وزارت امور خارجه و یا سخنگوی دولت می‌باشد، در حالی که سخنگو در مجالس اروپایی، معادل رئیس مجلس است و وظیفه «مدیریت و ریاست» مجلس را برعهده دارد.

منابع و مآخذ

۱. قاضی، ابوالفضل. حقوق اساسی و نهادهای سیاسی، جلد اول، مبانی و کلیات، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ اول.
۲. پارلمان فنلاند، نشریه مجلس و پژوهش، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، سال اول، شماره اول، فروردین و اردیبهشت ۱۳۷۲.
۳. جلالی، محمد و مهاجری، محمد. تحلیل تطبیقی صلاحیت‌های درون قوه‌ای رئیس مجلس در نظام حقوقی ایران، بریتانیا و فرانسه، مجله مطالعات حقوق تطبیقی، دوره ۶، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۴.
۴. بررسی وظایف و اختیارات رئیس مجلس در اداره جلسات، دفتر مطالعات حقوقی مرکز پژوهش‌های مجلس، تیرماه ۱۳۸۵، شماره مسلسل.
۵. ارفعی، عالییه. نظام قانونگذاری در جمهوری آلمان، نشریه مجلس و پژوهش، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، سال دوم، شماره سیزده، دی و بهمن.
۶. مدکس، رابرت ال. قوانین اساسی کشورهای جهان، ترجمه مقداد ترابی، تهران، شهر دانش، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های حقوقی، چاپ دوم.
7. www.thedanishparliament.dk/Publications/StandingOrdersoftheFolketing.aspx
8. Website: www.eduskunta.fi/EN/tietoeduskunnasta/Documents/parliaments_rules_of_procedure.pdf
9. www.hellenicparliament.gr/en/Vouli-ton-Ellinon/Kanonismos-tis-Voulis/

10. <http://www.parliament.uk/business/publications/commons/standing-orders-public/>
11. the Parliamentary System of the United Kingdom, note for visitors to the house of commons, October 2001.
12. http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Hist_Normas/Norm
13. [www.parlament.hu /en/web/house-of-the-national-assembly/home?p_p_id=3&p_p_lifecycle](http://www.parlament.hu/en/web/house-of-the-national-assembly/home?p_p_id=3&p_p_lifecycle)
14. Resolution 10/2014(II.24)-On Certain Provision of the Rules of Procedure.
15. <http://www.riksdagen.se/en/SysSiteAssets/07.-dokument--lagar/the-riksdag-act-2015.pdf/>
16. ACT OF THE NATIONAL COUNCIL OF THE SLOVAK REPUBLIC No. 350/1996.
17. <http://www.nrsr.sk>
18. The Standing Orders of the House of Representatives as amended and adapted up to 4 May 2015.
19. <http://www.parlament.mt>
20. STATUS OF A MEMBER OF THE SEIMAS, 17 February 1994 No I-399 Vilnius (As last amended on 16 December 2014 – No XII-1440)
21. <http://www3.lrs.lt>
22. <http://www.saeima.lv/en/legislation/rules-of-procedure>
23. Standing Orders of the Croatian Parliament (NN 6/2002) as amendment in June 2013 (NN 81/2013).
24. <http://www.sabor.hr/05>
25. Website: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/518112014003/consolide>
26. The Rules of Procedure of the German Bundestag and Rules of Procedure of the Mediation Committee. 1980.
27. www.bundestag.de
28. <http://www.parliament.cy/easyconsole.cfm/id/144>
29. <http://www.parliament.cy/easyconsole.cfm/id/188>
30. http://www.psp.cz/en/docs/laws/1995/90_index.html
31. Federal Law on The Rules of Procedure of the National Council 1975.
32. <https://www.parlament.gv.at/ENGL/PERK/RGES/GOGNR/index.shtml>.
33. The Main Committee.
34. in: <http://www.fed-parl.be>
35. Website: <http://www.senate.be>
36. https://www.houseofrepresentatives.nl/sites/default/files/atoms/files/141120-rules_of_procedure.pdf
37. <http://www.parliament.bg/en/rulesoftheorganisations>
38. <http://www.en.parlamento.pt/Legislation/index.html>
39. http://en.camera.it/4?scheda_informazioni=31
40. http://www.cdep.ro/pls/dic/site2015.page?den=act4_1&par1=0
41. RULES OF PROCEDURE OF THE NATIONAL ASSEMBLY 2 April 2002 (PoDZ-1 – Official Gazette of the Republic of Slovenia No. 35/02)
42. <http://www.dz-rs.si/wps/portal/en/Home/ODrzavnemZboru/PristojnostiInFunkcije/RulesoftheProcedureText>

43. <http://www.chd.lu/wps/portal/public/accueil/actualite!/ut/p/b1>
44. The Rules of Procedure of The National Assembly 2009.
45. www2.assemblee-nationale.fr
46. The Standing Orders of the Sejm of the Republic of Poland 1992.
47. [http://oide.sejm.gov.pl/oide/en/index.php?option=com_content&view=article&id=14798:the-standing-orders](http://oide.sejm.gov.pl/oide/en/index.php?option=com_content&view=article&id=14798:the-standing-orders-of-the-sejm) of-the-sejm
48. The Standing order of the Dáil Éireann..
49. www.Oireachtas.ie

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۴۹۰۷

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مطالعات پارلمانی تطبیقی (۸) جایگاه رئیس و سخنگو در هیئت رئیسه پارلمان‌های اتحادیه اروپا

نام دفتر: دفتر مطالعات سیاسی (گروه مطالعات پارلمانی)

تهیه و تدوین: مهدی نژاد خلیلی

ناظر علمی: مصطفی دلاورپورآقدم

متقاضی: علی اصغر یوسف‌نژاد (عضو هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی)

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. سخنگوی مجلس

۲. رئیس مجلس

۳. هیئت رئیسه

۴. دبیر کل پارلمانی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۴/۱۳